

Vocational integration of Travelling People in Europe

Επαγγελματική Ενσωμάτωση των Μετακινούμενων στην Ευρώπη

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΧΘΟΥΝ ΩΣΤΕ ΝΑ ΒΕΛΤΙΩΘΕΙ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ

Εδώ θα καταγράψουμε ορισμένες θεωρητικές και πρακτικές σκέψεις σχετικά με τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν από τις εκπαιδευτικές αρχές έτσι ώστε οι νέοι και οι ενήλικες μετακινούμενοι να μπορέσουν να αναπτύξουν πλήρως το σύνολο των ικανοτήτων και δεξιοτήτων τους έτσι ώστε να πετύχουν τη συμμετοχή τους σε κατάλληλα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης που θα τους οδηγήσουν σε απασχόληση και κοινωνική ενσωμάτωση.

Με την εργασία αυτή, δίνουμε ιδέες και στοιχεία σχετικά με διδακτικές, μεθοδολογικές και ψυχο-παιδαγωγικές στρατηγικές που θα έχουν καλά αποτελέσματα στην εκπαιδευτική προσέγγιση πολιτισμικά ετερογενών εκπαιδευόμενων.

Για το σκοπό αυτό, θα επικεντρωθούμε σε εκείνους τους τομείς της διαδικασίας εκπαίδευσης και κατάρτισης και θα προσπαθήσουμε να προσδιορίσουμε τα αδύνατα σημεία στην κατάρτιση των μετακινούμενων, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο οι τομείς αυτοί θα μπορούσαν να διαμορφωθούν ώστε να έχουμε θετικά αποτελέσματα. Οι τομείς αυτοί είναι οι εξής:

1. ΔΟΜΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ.
2. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.
3. ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ.
4. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ.

Για την ανάπτυξη των παραπάνω τομέων επικεντρωθήκαμε σε τέσσερα βασικά ερωτήματα:

**ΠΟΙΟΣ είναι ο στόχος; ΤΙ αναμένουμε να επιτευχθεί στο θέμα αυτό;
ΟΜΑΔΑ-ΣΤΟΧΟΣ; ΠΟΙΑ είναι η ομάδα στόχος και ποια μέτρα πρέπει να ληφθούν;
ΓΙΑΤΙ; ΓΙΑΤΙ είναι απαραίτητα τα μέτρα αυτά; ΠΟΙΑ είναι η πραγματική κατάσταση;
ΠΩΣ; ΠΟΙΑ μέτρα πρέπει να ληφθούν; ΤΙ πρέπει να γίνει από αυτή την άποψη;**

Ένα θέμα που απασχολεί ιδιαίτερα είναι η κατάσταση των γυναικών στις κοινότητες των μετακινούμενων. Στις περισσότερες περιπτώσεις η κοινωνική και οικονομική κατάστασή τους αποκαλύπτει ότι επείγει να ληφθούν μέτρα ώστε να βελτιωθεί το επίπεδο επαγγελματικής τους κατάρτισης και ενσωμάτωσής τους στην αγορά εργασίας. Το θέμα αυτό θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί σε βάθος μέσω περαιτέρω έρευνας.

1 – ΔΟΜΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

• Κοινωνικοί Λειτουργοί:

ΣΚΟΠΟΣ	ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ	ΓΙΑΤΙ;	ΠΩΣ;
Κοινωνική ενσωμάτωση των μετακινούμενων	Κοινωνικοί Λειτουργοί	Ορισμένοι μετακινούμενοι είναι αναλφάβητοι και δεν έχουν ευκαιρίες πρόσβασης σε σημαντική πληροφόρηση. Στις περισσότερες περιπτώσεις χρειάζονται ένα <i>σύνδεσμο</i> με την πλειοψηφία του πληθυσμού και μια πρόσβαση σε αυτή. Οι κοινωνικοί λειτουργοί μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο σε αυτόν τον τομέα.	<ul style="list-style-type: none"> - Παροχή υψηλού επιπέδου κατάρτισης όσον αφορά νέες δεξιότητες, με εξειδικευμένα προγράμματα που θα σχεδιασμένα με βάση τον τρόπο ζωής των μετακινούμενων, τα έθιμά, τον πολιτισμό και τις παραδόσεις τους. - Με την ενθάρρυνση των σχέσεων των κοινωνικών λειτουργών μεταξύ τους μέσω συναντήσεων κατά τις οποίες θα μπορούν να ανταλλάξουν πληροφορίες, προγράμματα, δραστηριότητες ... - Δημιουργία υλικού και παροχή οικονομικής υποστήριξης για την αύξηση της αναγνώρισης του έργου των κοινωνικών λειτουργών (μισθολογική και ιεραρχική αναβάθμιση). - Εργασία σε άμεση επαφή με τους μετακινούμενους - Παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και κινήτρων στην εργασία τους.

• Ενδιάμεσοι:

ΣΚΟΠΟΣ	ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ	ΓΙΑΤΙ;	ΠΩΣ;
Αύξηση των θετικών αποτελεσμάτων της αξιολογίας εργασίας τους.	Μεσάζοντες	Μπορούν να κερδίσουν την εμπιστοσύνη της ομάδας-στόχου (Μετακινούμενοι), καθώς ζουν μαζί τους και τις περισσότερες φορές είναι και ίδιοι μέλη των κοινοτήτων. Έτσι γνωρίζουν πολύ καλά τον τρόπο ζωής τους και μπορούν λοιπόν να παίξουν ουσιαστικό ρόλο σε πολλές περιπτώσεις.	<ul style="list-style-type: none"> - Λειτουργώντας ενθαρρυντικά στην εκπαιδευτική διαδικασία και την ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας - Οργανώνοντας διάφορες δραστηριότητες ευαισθητοποίησης του κοινού όσον αφορά την ειρηνική συνύπαρξη πλειονοτήτων και μειονοτήτων με σεβασμό. - Παρακολουθώντας τη σχέση και ενεργώντας ως μεσάζοντες για την επίλυση διαφορών μεταξύ των ωφελούμενων και των συμμαθητών τους.

2 – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΣΚΟΠΟΣ	ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ	ΓΙΑΤΙ;	ΠΩΣ;
Αύξηση της ενσωμάτωσης των μετακινούμενων στα σχολεία και τις επιχειρήσεις κ.λ.π. και διευκόλυνση της συνύπαρξης με την πλειοψηφία.	Όλοι οι εμπλεκόμενοι: Μετακινούμενοι, εκπαιδευόμενοι, εκπαιδευτές, στελέχη επιχειρήσεων κ.λ.π.	Παρατηρείται απομόνωση και αποκλεισμός των Μετακινούμενων - ζουν χωριστά, δεν πηγαίνουν σχολείο, δυσκολεύονται να βρουν εργασία – και η πλειοψηφία της κοινωνίας τους αντιμετωπίζει με προκατάληψη, ενώ παρατηρείται και άγνοια.	<ul style="list-style-type: none"> - Οργάνωση τακτικών συναντήσεων με την παρουσία γονέων, εκπαιδευτών, εκπαιδευόμενων και εργοδοτών ώστε να οικοδομηθεί αμοιβαία εμπιστοσύνη και κλίμα σεβασμού, και να γνωρίσουν οι μετακινούμενοι τις δυνατότητες που τους παρέχονται και τις απαιτήσεις από αυτούς. - Οργάνωση συναντήσεων στους χώρους διαμονής των μετακινούμενων για να εξηγήσουμε στην πλειοψηφία τον τρόπο ζωής, τα έθιμα, τις γνώσεις, τις παραδοσιακές δεξιότητες κ.λ.π. των Μετακινούμενων, ώστε να μπορέσει να εκτιμήσει την ιδιοσυγκρασία και τον πολιτισμό τους.
Βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μετακινούμενων ώστε να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στα καθημερινά τους προβλήματα.	Μετακινούμενοι	Σε πολλές περιπτώσεις, οι συνθήκες διαβίωσής τους και οι συνθήκες υγιεινής δεν είναι επαρκής και το επίπεδο φοίτησης στο σχολείο των παιδιών των μετακινούμενων είναι χαμηλό.	<ul style="list-style-type: none"> - Εκπαίδευση των γονέων σχετικά με τη σημασία της ενθάρρυνσης των παιδιών τους και των ιδίων να αποκτήσουν συνήθειες και αντιλήψεις σωστής υγιεινής, όπως προσωπική καθαριότητα και συνήθειες, όπως σεβασμός του ωραρίου, που θα τους επιτρέψουν να προσαρμοστούν καλύτερα στη σχολική ζωή. ... - Παροχή νερού, υπηρεσιών καθαριότητας και ηλεκτρισμού στους χώρους διαμονής τους (οι δημόσιες αρχές πρέπει να ευαισθητοποιηθούν σε σχέση με αυτό το διαδεδομένο πρόβλημα)
Αλλαγή των απόψεών τους για την εκπαίδευση εν γένει, και εκτίμηση της σημασίας της.	Μετακινούμενοι	Αν έχουν αρνητική στάση απέναντι στο εκπαιδευτικό σύστημα και δεν το θεωρούν αξιόλογο, δεν θα ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των παιδιών τους στην εκπαίδευση.	Μελέτη των αντιλήψεών τους με τη βοήθεια ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, επισκέψεων, προβολής ταινιών και ενημέρωσης για θετικά παραδείγματα.

3 – ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ.

ΣΚΟΠΟΣ	ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ	ΓΙΑΤΙ;	ΠΩΣ;
<p>1. Χώρος κατάρτισης Ο χώρος πρέπει να γίνει πιο φιλικός και ελκυστικός για τους Μετακινούμενους.</p>	Μετακινούμενοι και γενικός πληθυσμός	<ul style="list-style-type: none"> • Οι χώροι παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης έχουν γενικά σχεδιαστεί για το γενικό πληθυσμό και έτσι φαίνονται παράξενοι ή ακόμα και εχθρικοί στους μετακινούμενους. • Για να νιώσουν οι μετακινούμενοι πιο άνετα και να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή τους. Εμμέσως, για να ενημερωθεί γενικός πληθυσμός για τον πολιτισμό των μετακινούμενων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία κοινών επιτροπών στους χώρους εκπαίδευσης που μιμούνται την ιεραρχία των κοινοτήτων των μετακινούμενων. • Προσαρμογή των κανόνων και της οργάνωση: ευέλικτο ωρολόγιο πρόγραμμα και διάρκεια προγραμμάτων κατάρτισης. • Οργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης και «εξωσχολικών» δραστηριοτήτων όπως εκδρομές και ταξίδια, δραστηριότητες άθλησης κ.λ.π. για τη δημιουργία ενός ανοιχτού χώρου κατάρτισης για τους Μετακινούμενους. • Κτίριο: ανάγκη για κτιριακές εγκαταστάσεις λιγότερο τυπικές που να περιέχουν αναφορές και από τον πολιτισμό των μετακινούμενων • Δημιουργία χώρων φύλαξης παιδιών στους χώρους όπου παρακολουθούν προγράμματα κατάρτισης οι γονείς ‘ κυρίως οι μητέρες.
<p>2. Εκπαιδευτές Για βελτίωση της στάσης των εκπαιδευτών και των σχέσεών τους με τους μετακινούμενους</p>	Εκπαιδευτές Μετακινούμενων.	Παρατηρείται άγνοια γύρω από τις κοινότητες των Μετακινούμενων και προκαταλήψεις εναντίον τους.	<ul style="list-style-type: none"> • Αποκτώντας ορισμένες γνώσεις, για τον πολιτισμό, τις παραδόσεις, την ιστορία και τις αξίες των Μετακινούμενων και δείχνοντας στην κοινωνία ότι και οι κοινότητες των Μετακινούμενων έχουν το δικό τους πολιτισμό, κανόνες και δομές. • Εκπαιδύοντας τους εκπαιδευτές σε διδακτικές μεθόδους ειδικά για μετακινούμενους.
<p>3.Κίνητρα Αύξηση της συμμετοχής των μετακινούμενων σε προγράμματα κατάρτισης.</p>	Μετακινούμενοι	Επειδή τα επίπεδα παρακολούθησης των μαθημάτων είναι χαμηλά.	<ul style="list-style-type: none"> • Προσκαλώντας επιτυχημένους επαγγελματίες από τις κοινότητες των Μετακινούμενων, έτσι ώστε να δείξουμε στους συμμετέχοντες ότι και αυτοί έχουν τη δυνατότητα να πετύχουν. • Παρέχοντας ψυχολογική υποστήριξη και κίνητρα στους μετακινούμενους, βάζοντάς τους στη θέση του εκπαιδευτή. • Εκδίδοντας επίσημα πιστοποιητικά και πιστοποιώντας την εμπειρία (βλ. σημείο 4, Επαγγελματικό περιβάλλον). • Παρέχοντάς τους ευκαιρίες αμειβόμενης πρακτικής άσκησης.
<p>4. Εργασία στην τάξη Αύξηση της παρακολούθησης</p>	Μετακινούμενοι	Σε πολλές περιπτώσεις οι μετακινούμενοι δεν ενδιαφέρονται για τα προγράμματα κατάρτισης που τους παρέχονται.	Οργανώνοντας προγράμματα κατάρτισης πιο ελκυστικά και προσαρμοσμένα στις ανάγκες των Μετακινούμενων (βλ σημείο 4.3)

ΣΚΟΠΟΣ	ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ	ΓΙΑΤΙ;	ΠΩΣ;
4.1 Περιεχόμενο προγραμμάτων κατάρτισης Προσαρμοσμένο και ελκυστικό υλικό	Μετακινούμενοι	Το υπάρχον υλικό είναι σχεδιασμένο δεν είναι σχεδιασμένο για τους Μετακινούμενους και δε λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες τους.	<ul style="list-style-type: none"> • Εκμεταλλευόμενοι την περιέργεια των Μετακινούμενων γύρω από πρακτικά θέματα για να τους ενθαρρύνουμε να μάθουν ανάγνωση και γραφή • Πρακτικά, χωρίς πολύ θεωρία, χωρίς πολλά γραπτά. • Με χρήση οπτικοακουστικού υλικού και νέων τεχνολογιών. • Διδάσκοντάς τους τεχνικές και δεξιότητες αναζήτησης εργασίας
4.2 Χρόνος Να γίνουν τα προγράμματα πιο προσιτά	Μετακινούμενοι	Ορισμένες φορές οι μετακινούμενοι δεν παρακολουθούν προγράμματα κατάρτισης λόγω λανθασμένου χρονικού προγραμματισμού	<ul style="list-style-type: none"> • Οργανώνοντας μικρότερης διάρκειας προγράμματα κατάρτισης και μαθήματα • Σχεδιάζοντας ευέλικτα ωράρια που να είναι συμβατά με το ωράριο εργασίας τους
4.3 Μεθοδολογία Για ποιο αποτελεσματική διδασκαλία	Εκπαιδευτές	Η μεθοδολογία δεν είναι πάντα προσαρμοσμένη στις ανάγκες των Μετακινούμενων	<ul style="list-style-type: none"> • Λειτουργική μάθηση με σημασία • Μάθηση στην πράξη • Εφαρμογή διαπολιτισμικής προσέγγισης και συνεργατικής μάθησης • Ατομική παρακολούθηση • Σχεδιασμός σύντομων διδακτικών ενοτήτων • Χρήση απλής γλώσσας • Προσαρμοσμένος ρυθμός εργασίας • Οργάνωση «εξωσχολικών» δραστηριοτήτων
4.4 Υλικό κατάρτισης Για ποιο αποτελεσματική διδασκαλία	Μετακινούμενοι και εκπαιδευτές	Δεν υπάρχει εκπαιδευτικό υλικό προσαρμοσμένο στους Μετακινούμενους	<ul style="list-style-type: none"> • Με εισαγωγή υλικού που σέβεται τη διαπολιτισμική πραγματικότητα της κοινωνίας και αντανακλά τον πολιτισμό του χρήστη, έτσι ώστε ο χρήστης να μπορεί να ταυτιστεί με αυτό.. • Το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να προάγει τον πειραματισμό και την πρακτική εφαρμογή των περιεχομένων του • Αξιοποιώντας της νέες τεχνολογίες και ειδικό λογισμικό (εικόνα & φωνή), ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εκπαιδευτικό βοήθημα. • Με την έκδοση της εφημερίδας του, τη δημιουργία μιας ραδιοφωνικής εκπομπής ή μιας ιστοσελίδας τους • Δημιουργώντας μια ιστοσελίδα όπου θα μπορούν να ανταλλάσσουν απόψεις και παιδαγωγικές προτάσεις οι εκπαιδευτές.

4 – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΣΚΟΠΟΣ	ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ	ΓΙΑΤΙ;	ΠΩΣ;
Αύξηση της γνώσης σχετικά με τον πολιτισμό των Μετακινούμενων	<ul style="list-style-type: none"> • Εργοδότες και διευθυντές • Διευθυντές ανθρώπινων πόρων • Εργαζόμενοι • Εκπαιδευτές επιχειρήσεων (βλ. σημείο 3, <u>Συστήματα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης</u>). 	Δεν προσλαμβάνονται Μετακινούμενοι	<ul style="list-style-type: none"> • Διευρύνοντας τη γνώση γύρω από τον τρόπο ζωής των μετακινούμενων • Με τη διεξαγωγή μόνιμων εκστρατειών (διαφημίσεις, τύπος, ραδιόφωνο, συνέδρια, συναντήσεις ιστοσελίδα) για την εξάλειψη κάθε μορφής ρατσισμού)σχετικά με τις συνθήκες ζωής σε ειδικούς χώρους, σχετικά με τον πολιτισμό • Διατηρώντας στενές επαφές με τους ενδιαμέσους.
Να συνδεθεί η κατάρτιση με την εργασία		Η κατάρτιση δεν ανταποκρίνεται στην εργασία	<ul style="list-style-type: none"> • Με την παροχή συστάσεων από στελέχη του κέντρου κατάρτισης • Παρέχοντας καλύτερη πληροφόρηση σχετικά με τα κοινωνικά βοηθήματα και τα κίνητρα που παρέχονται στις επιχειρήσεις για την πρόσληψη μετακινούμενων • Οργανώνοντας άμισθη ή αμειβόμενη πρακτική άσκηση των μετακινούμενων σε επιχειρήσεις
Παροχή κινήτρων	Ενήλικες Μετακινούμενοι	Ορισμένοι από αυτούς δεν έχουν συνηθίσει να έχουν σταθερή δουλειά	<ul style="list-style-type: none"> • Με τη βοήθεια των μετακινούμενων που εργάζονται ήδη και μπορούν να αποτελέσουν πρότυπα. • Γνωρίζοντας την εξέλιξη των παραδοσιακών δεξιοτήτων για να βελτιώσουν τις ικανότητές τους και να γίνουν πιο αποτελεσματικοί. • Με υποχρεωτική και – ή αμειβόμενη πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις που τους δέχονται
Να τους δείξουμε τη ζωή στις επιχειρήσεις		Για να εντοπίσουμε αν αντιμετωπίζουν με φόβο ή είναι αποθαρρυσμένοι από την αγορά εργασίας	<ul style="list-style-type: none"> • Με την καθοδήγηση Μετακινούμενων που εργάζονται ήδη σε επιχειρήσεις • Μέσω συναντήσεων με άτομα που εργάζονται σε επιχειρήσεις. • Με υποχρεωτική και / ή αμειβόμενη πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις που τους δέχονται • Με την παροχή πληροφοριών μέσω βίντεο, συναντήσεων με τους ενδιαμέσους και επαφές με τα κέντρα κατάρτισης.

ΣΚΟΠΟΣ	ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ	ΓΙΑΤΙ;	ΠΩΣ;
Να τους δώσουμε τη δυνατότητα να λάβουν πτυχίο ή δίπλωμα	Ενήλικες Μετακινούμενοι	Μπορεί να μην διαθέτουν τίτλους σπουδών	<ul style="list-style-type: none"> • Προσαρμόζοντας τη διάρκεια των προγραμμάτων κατάρτισης στις ανάγκες τους (απλωμένα στο χρόνο και πιο ευέλικτα) ώστε να μπορούν να τα παρακολουθήσουν. • Κατοχυρώνοντας τις γνώσεις και δεξιότητές τους ώστε να μπορούν να λάβουν πιστοποιητικά όπου αναφέρονται επισήμως οι γνώσεις τους. • Δημιουργώντας πρακτικά και προσαρμοσμένα στις ικανότητές τους διπλώματα τα οποία δεν εστιάζουν στις γνώσεις ανάγνωσης και γραφής.
Να τους μάθουμε να σέβονται τα ωράρια		Αν δεν μπορούν να προσαρμοστούν στα ωρολόγια προγράμματα	<ul style="list-style-type: none"> • Μέσω ευέλικτων μαθημάτων που σέβονται την κινητικότητα και τον τρόπο ζωής τους.. • Με τη βοήθεια των μεσαζόντων και / ή των καθοδηγητών των επιχειρήσεων • Με τη βοήθεια των άλλων εργαζομένων
Να τους προτείνουμε ένα ετήσιο πρόγραμμα		Αν η κινητικότητά τους αποτελεί πρόβλημα: ταξιδεύουν σε διάφορα μέρη και αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εργασία πάντα στο ίδιο μέρος.	<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιώντας τους ενδιάμεσους για παροχή βοήθειας σε γραφειοκρατικά και τυπικά θέματα • Δείχνοντάς τους πώς να χρησιμοποιούν τα γραφεία εύρεσης προσωρινής εργασίας • Δημιουργώντας ειδικευμένα γραφεία ευρέσεως προσωρινής εργασίας
Να γνωρίσουν τα επαγγέλματα που έχουν ζήτηση		Για να γνωρίσουν τις ανάγκες της αγοράς	<ul style="list-style-type: none"> • Μέσω συνεργασίας με έναν ενδιάμεσο • Δημιουργώντας προγράμματα κατάρτισης με βάση τις ανάγκες της τοπικής αγοράς • Μέσω της πρακτική άσκησης σε επιχειρήσεις • Με τακτικές συναντήσεις με τα γραφεία απασχόλησης
Να γνωρίσουν το περιβάλλον τους		Σε περίπτωση που αντιμετωπίζουν πρόβλημα πρόσβασης στο χώρο κατάρτισης ή δεν θέλουν ή δεν μπορούν να μετακινηθούν στην περιοχή τους.	<ul style="list-style-type: none"> • Παρέχοντας πρόσβαση στα μέσα μαζικής μεταφοράς • Προωθώντας τη χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς